

נספח 3.
דוגמאות
ליוזמות חינוכיות
המיישמות
פדגוגיה
מוטת עתיד

עקרון הפרסונליות

התלמיד אחראי ללמידה שלו

Whose education is it anyway?

Templestowe College

הרעיון הוא שהתלמיד אחראי ללמידה שלו עצמו. הדבר מתבסס על כך שלכל בקשה של הילד, ההורה או המורה אומרים "כן" (אלא אם כן יש בבקשה כדי לפגוע בפרט, או שהיא כרוכה בעלות גבוהה מדי, או שהיענות לה עלולה לקחת זמן רב מדי). הדבר מניע את התלמידים לקבל אחריות ללמידתם. התלמיד בונה תוכנית למידה אישית. בתחילה הוא קובע בעצמו שליש מתוכנית הלימודים הבית-ספרית, אך כשהוא מגיע לרמת תפקוד טובה באוריינות שפתית (ספרות) ומתמטית, הוא מנהל בעצמו את כל תוכנית הלימודים שלו. במצב של מאה אחוז שליטה של התלמיד על תוכנית הלימודים שלו, אין שכבת גיל כך שהוא מתקשר עם ילדים בגילאים שונים. לתלמידים יש החופש לחקור לעומק את אשר הם רוצים, ובכלל זה את חלומותיהם. הדבר יוצר מחויבות ומוטיבציה ללמידה ולהישגים.

► <https://hundred.org/en/innovations/templestowe-college>

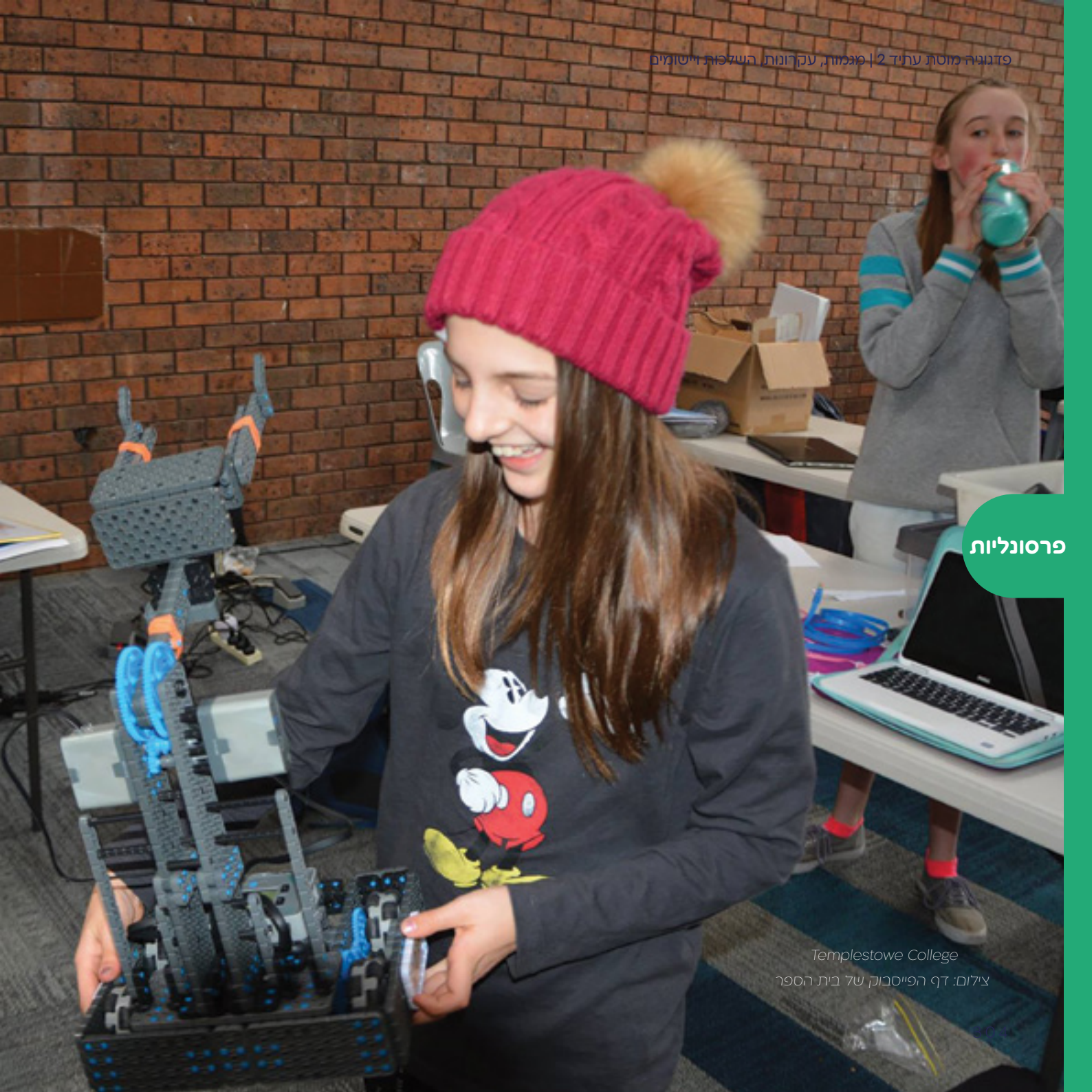
חשיפה ליוזמות חינוכיות קיימות המממשות עיקרון אחד או יותר של פדגוגיה מוטת עתיד, עשויה לסייע לאנשי חינוך לצמצם את הפער בין ההבנה התיאורטית של פדגוגיה מוטת עתיד לבין יישומה הלכה למעשה. החשיפה ממחישה אופנים שונים ליישום העקרונות ומאפשרת לאנשי חינוך לאמץ יישומים זהים או דומים לאלו המופיעים ביוזמות.

בנספח זה ריכזנו יוזמות חינוכיות במוסדות חינוך, בארץ וברחבי העולם, המממשות עיקרון אחד או יותר. היוזמות מאורגנות תחת העיקרון שהן משתייכות אליו באופן המובהק ביותר. היוזמות מרחבי העולם נלקחו מתוך אתר HundrED⁴⁴², ארגון ללא כוונות רווח המבקש לאתר ולשתף חידושים מעוררי השראה בחינוך. היוזמות המקומיות נלקחו מתוך קטלוג הביאנלה הראשונה (2017) שערך אגף מו"פ, ניסויים ויוזמות.⁴⁴³ היוזמות הנכללות בנספח הן כאלו המיישמות באופן מובהק עיקרון אחד או יותר של פדגוגיה מוטת עתיד.

היוזמות החינוכיות מרחבי העולם מוצגות באופן זה: שם היוזמה, תיאור היוזמה וקישור לאתר היוזמה. היוזמות החינוכיות מישראל מוצגות בשמן ובתיאור קצר שלהם, בדומה לאופן שבו הופיעו בקטלוג הביאנלה. יש לשים לב שהטבלאות בנספח זה עשירות יותר במידע מאשר הטבלאות המקוצרות המשולבות בפרקי הספר תחת כל עיקרון. הן כוללות יותר יישומים של כל עיקרון ותיאור מפורט יותר של כל יישום.

442 HundrED. <https://hundred.org/en/collections/hundred-2017>

443 משרד החינוך, אגף מו"פ, קטלוג הביאנלה 2017. https://drive.google.com/file/d/0B_OzkriuEtKbWkZPa2QxdTVueFU/view

פרסונליות

Templestowe College
צילום: דף הפייסבוק של בית הספר

התאמה אישית של החינוך לתלמיד

How can personalized learning enable all students to follow their interests?

Big Picture Learning

מיזם המעודד התאמה אישית של החינוך לרצונותיו ולכישורונותיו של התלמיד. באופן זה מתרחשת חווית למידה ממוקדת תלמיד שבה התלמיד מושקע באופן פעיל בלמידה שלו.

אחת הביקורות הגדולות ביותר על מערכות החינוך היא שמתקיים בה סטנדרט אחד האמור להתאים לכלם בעוד שלכל תלמיד יש סגנון, רצון, תחומי עניין וכישרון משלו. לאור זאת, יהיה זה הגיוני לקיים חינוך מותאם אישית, שידגיש את היכולות הייחודיות של התלמיד. גישה זו עשויה להגביר מוטיבציה בקרב התלמידים ולעזור לאלו שהם בעלי קשיים בלימודים. הלמידה דרך מיזם ה-big picture מאפשרת קיום של למידה מותאמת אישית. על פי מיזם זה, הלמידה מתרחשת בקבוצות קטנות (5-10 תלמידים), ולכל קבוצה מורה-יועץ. המורה-יועץ עובד בשיתוף פעולה הדוק עם קבוצת התלמידים ויוצר קשרים אישיים עם כל חבר בקבוצה שלהם. אותה קבוצת תלמידים ומורה נשארים לאורך שנות הלימודים בתיכון, וכל תלמיד עובד בשיתוף פעולה הדוק עם היועץ שלו כדי להתאים אישית את הלמידה, זאת על ידי זיהוי תחומי עניין, הבנה עמוקה

מה לומדים, מה הכי טוב לתלמיד ומה מניע אותו. הורים ומשפחות מעורבים באופן פעיל בתהליך ומסייעים לעצב את המשך הלמידה של התלמיד.

התוצאה היא שהתלמיד

(ומשפחתו) מושקע יותר בלמידה, מכיר טוב יותר את עצמו (ומשפחתו מכירה אותו), הוא מאתגר יותר ובעל מוטיבציה מוגברת ללמוד.

► <https://www.bigpicture.org/>

Innovation leadership forumg :צילום Big Picture Learning

למידה אישית שיתופית

(עיקרון נוסף: שיתופיות)

ובכך מקודמים גם ערכים דמוקרטיים. מובילי הלמידה מתאימים עצמם לתלמידים על מנת להבטיח שהיא רלוונטית ומשקפת את ההקשרים בחיי התלמידים. יש פעילויות ללמידה מחוץ לכיתה כדי להעשיר את הלימודים ויש דגש על עידוד משפחות להשתתף בחינוך. השימוש במדריכי למידה גמיש כדי לענות על הצרכים האישיים של הילדים העובדים בקצב המתאים להם.

הכשרת מורים מתמשכת היא מרכיב מרכזי במודל Es-cuela Nueva. במקום להתמקד בתיאוריה ובחקר אקדמי, מורים מאומנים באמצעות אותן מתודולוגיות המשמשות את הכיתה עם התלמידים.

► <https://hundred.org/en/innovations/escuela-nueva>

בית ספר בויטנאם ברוח Escuela Nueva

צילום: Global Partnership for Education – GPE

How can we give all children access to collaborative learning focused on the learner?

Escuela Nueva

Escuela Nueva, שפירושו "בית ספר חדש" בספרדית, משנה את המודל הקונבנציונלי של בית הספר באמצעות בחינה מחודשת של תהליכי ההוראה והלמידה כדי להבטיח שכל ילד, בכל מקום, יקבל חינוך איכותי, נגיש ורלוונטי. זהו מודל חינוכי שבמרכזו הילד, המספק ללמידה אישית, שיתופית, בונה

ופעילה על פני שינון ולמידה פסיבית ובכך מועצמים התלמידים כחלק מקהילה בעלת "שלטון עצמי". שיטות ההוראה של Escuela Nueva כוללות קבוצות עבודה קטנות, דיאלוג ולמידה שיתופית. ילדים יוצרים אינטראקציה, משתפים פעולה ולומדים זה עם זה. המורים אינם עומדים לפני הכיתה ומרצים, אלא משמשים כמנחי דיונים וכתומכים בלומדים תוך כדי עבודה באמצעות חוברות הלימוד שלהם. התלמידים מעורבים בכל אחד מהיבטיה של פעולת בית הספר. הם מקבלים החלטות על איך ומה הם לומדים,

חקירה של נושאים חינוכיים ולמידה כיצד להיות מוביל של חדשנות חינוכית יכולות להיעשות באופן יעיל ובעל השפעה בכך שהן מזמנות למשתתפים בפיתוח המקצועי התנסות באפשרויות שונות של מחקר ועשייה חינוכית בבית ספר שכבר מקיים עבודה חדשנית.

High Tech High היא אחת ממערכות בתי הספר המוכרות ביותר בעולם, המוצגת כדוגמה כיצד לקיים באופן מוצלח בבית הספר למידה מבוססת פרויקטים. מערכת זו פותחה כדי להפוך את המורים למנהיגים החושבים מחוץ לקופסה וחשים חופשיים להיות חדשניים בבתי הספר.

התוכנית להכשרת מורים (לתואר שני) נועדה לספק הזדמנות למורים לשפר את היצירתיות שלהם, לקחת סיכונים ולאפשר לקיים שינויים. הקורסים פרקטיים ומתבססים על ניסיונם של המורים תוך עבודה ולמידה בבית הספר, שם הם נתקלים בחוויות מהחיים המקצועיים ה"אמיתיים" - זאת באמצעות למידה מבוססת פרויקטים. המורים מעודדים לעצב כל חוויית למידה ב"יושר מנטלי" ולנטרל כל "דיכוי" מערכתי קיים הפוגע

למידת חקר מותאמת אישית של מורים ותלמידים

How can we empower educators to provide equitable and innovative learning for all?

High Tech High Graduate School

במסגרת מיזם זה מחנכים מקבלים סיוע בהרחבת הפרקטיקה שלהם בהוראה אפקטיבית, בלמידה ובמנהיגות במסגרת תוכנית ייחודית לפיתוח מקצועי.

פיתוח מקצועי יכול לעתים קרובות להינתן כאירועים וכקורסים קצרים אשר לעיתים מעניקים השראה אך לרוב הם אינם קשורים למציאות היום-יומית של הוראה ולמידה בבתי הספר. משמעות הדבר היא שמורים חוזרים לבתי הספר שבהם הם מלמדים, ושם הם נאבקים כדי ליישם את הרעיונות המופשטים ואת ההזדמנות לשינוי משמעותי שמוחמץ.

פרוייקט הנמלה, היי טק היי צילום: רשות הפארקים הלאומית, ארה"ב

עיצוב מרחב למידה המאפשר למידה אישית ושיתופית

(עיקרון נוסף: שיתופיות)

Want to revolutionize school learning through culture and design?

Vega

בתי הספר "Vega" מעוצבים באופן ייחודי כאשר בבסיסם הם משתמשים ברעיון של למידה מבוססת פרויקטים (PBL) כמתודולוגית הלמידה הבסיסית. הארכיטקטורה של בתי הספר הללו תוכננה במתכוון לתמוך ולקדם PBL. אין כיתות מסורתיות. במקום זאת, המורים משתמשים בתצורות למידה רבות ומגוונות ופתוחות. כל מרחב של שכבת גיל מורכב ממרחבי למידה מרווחים וגמישים, שנועדו להוות השראה ולסייע לפעילויות שונות, לאינטראקציה קבוצתית ולשיתוף פעולה. הפריסה הפתוחה של אזורי הלמידה מאפשרת תנועה תכופה. במקום לכפות על תלמידים להיות מוגבלים לישיבה על כיסא אל מול שולחן, יש להם את החופש לקיים אינטראקציה בקבוצות גיל מעורבות. פילוסופיה מרכזית של בית הספר היא שכאשר ללומדים יש את החופש להשיג וללמוד דברים המעניינים אותם אישית, ההתנהגות וההתייחסות ללמידה הן בעלות מוטיבציה פנימית וחיונית יותר.

ב-Vega, המחנכים מכונים "מנהיגי למידה" ולא מורים. תפקידם הוא לסייע בחוויות למידה ולאפשר ללמידה להתרחש באופן טבעי יותר. מנהיגי הלמידה ב-Vega מקבלים הכשרה

בהישיגי התלמיד. פדגוגיה מתקדמת זו מתמקדת בלמידה עמוקה יותר ומעניקה לתלמידים אפשרויות וביטוי בלמידה מבוססת התנסות.

בהתאם לגישת הלמידה מבוססת פרויקטים, בית הספר להכשרת מורים (לתואר שני) מקדיש עצמו למתן חוויות למידה מותאמות אישית ואוטנטיות למורים. הסטודנטים לתארים מתקדמים יוצרים תוכניות למידה אישיות מבוססות פרויקטים, חוקרים את שאלותיהם באמצעות חקירה קפדנית ומפתחים תיקים דיגיטליים כדי להדגים את למידתם שלהם. הם מעודדים לחקור את המפגש בין התיאוריה לפרקטיקה. הסטודנטים עורכים מחקר תוך עיסוק במציאות היום-יומית של העבודה בבית הספר ועתידים לשתף בחוויות הלימודים שלהם את הקולגות בהכשרה ואת הקהילה בבית ספרם.

- ▶ <https://hundred.org/en/innovations/high-tech-high-graduate-school>

פרסונליות

Vega School, Guargaon, India

עיצוב כיתה המעודד למידה מותאמת אישית

How can classroom design motivate and engage students?

Flexible Seating

בין שהם יושבים לצד שולחנות בודדים או ליד שולחן קבוצתי, כמעט תמיד אמרו לתלמידים היכן וליד מי לשבת. ברור שאנשים שונים פועלים באופן מיטבי בסביבות שונות. חלקם מעדיפים כורסה מרופדת ואחרים כיסא זקוף ושולחן. למרות הכרה זו, לעיתים רחוקות יש לילדים בחירה היכן לקיים את העבודה הלימודית. במקום זאת

מתמשכת, מעמיקה ויכולת ליישום טכניקות ואסטרטגיות של PBL עם גישה לחקר. מנהיגי הלמידה מציגים פרויקט חדש בכל רבעון, ובדרך כלל הוא בנוי מפרויקטים קטנים יותר ועד לפרויקט גדול יותר, ששיאו יוצג בתערוכה. הם יוצרים בקפידה חוויות למידה והזדמנויות המאפשרות לילדים לפרוח בדרכים שונות. PBL מתחיל עם הילדים הצעירים ביותר העוסקים בבעיות בעולם האמיתי, שהינן לעתים קרובות מקומיות וספונטניות. בדרך זו, אירועים רגילים משמשים כדי לעורר חוויות למידה עשירות חדשות לילדים.

► <https://hundred.org/en/innovations/vega>

<https://www.flickr.com/photos/gilchristlaura/43884202645>

Flexible Seating, Photo: Laura Gilchrist

למידה מותאמת אישית המתבססת על קשר מורה-תלמיד

(עיקרון נוסף: שיתופיות)

How can schools transform communities?

Redes de Tutoría

בבתי ספר רבים, תלמידים, מסיבות שונות אינם מוכנים ללמוד. עבור חלקם, הסגנון המסורתי של בית הספר שבו המורה מקנה ידע ועל התלמיד לזכרו בבחינה עלול להוביל לניכור ולערעור של ערכי החינוך אצל התלמיד.

יתר על כן, קיימים אזורים שבהם אפילו המורה נעדר. לדוגמה, קשה לגרום למורה מאומן לעבוד באזורים כפריים, מבוזזים במקסיקו או בתאילנד.

מיזם זה (הקיים כבר 20 שנה) מבקש לשנות את הקשר מורה-תלמיד על ידי פיתוח של יחסים המבוססים על אימון ודיאלוג של "אחד על אחד". הגישה במיזם זה מתרחקת מזו של הכיתה המסורתית, שבה המורה מספק תוכן אחיד לכל התלמידים ועל כולם להתקדם באותו קצב. במקום זאת, התלמידים נהנים מאוטונומיה רבה יותר ובוחרים את המעניין אותם ביותר מתוך מבחר פרויקטים מבוססי חקר. בעזרת חניכה פרטנית של מורה, התלמידים מתבססים על הידע הקודם שלהם לצד מחקר עצמי שהם מובילים. לאחר השלמת המחקר, התלמידים מציגים בפני הכיתה את הנושא הנחקר ואת הידע שרכשו. הצגת הנושא בפני הכיתה גם בונה ביטחון והערכה עצמיים וגם יוצרת תרבות למידה שיתופית בכיתה.

הם מבליים כמה שעות ביום במקום אחד. הסדר הכיתתי המסורתי אינו מזמן תקשורת, שיתופי פעולה ועבודה קבוצתית, והוא נראה כמו שנראתה כיתה לפני מאה שנה. עיצוב כיתתי זה אינו מעודד טיפוח יצירתיות ואינו מניע את התלמידים ללמידה אקטיבית.

בהשראת ביקור בסטארבקס, החליטה העומדת בראש המיזם לעצב מחדש את כיתה. היא התבוננה איך המבוגרים עובדים בבית הקפה, ושמה לב שחלקם ישבו עם מחשבים ניידים על ברכיהם, ואחרים ישבו זקופים ליד שולחנות. כל אחד עבד בסגנונו הוא, וכולם עשו זאת מתוך בחירה. היוזמת החליטה לתת את הבחירה לתלמידיה. היא עיצבה כיתה באופן ששם את התלמיד במרכז החשיבה העיצובית; ריהוט מיותר הוסר והוצע מגוון רחב של צורות ישיבה. הרעיון היה ליצור סביבה דינמית שבה התלמידים היו חופשיים לבחור את המושבים שלהם. בנוסף הושם דגש בעיצוב על שטחים או חללים פתוחים כך שילדים יכולים לעבוד על הרצפה או שהם יכולים לבחור לשבת על כדורי תרגיל ליד שולחן. יש שולחנות נמוכים עם כריות ושולחן עומד גבוה. התלמידים יכולים לבחור היכן הם יושבים וכמה זמן.

בסביבת כיתה גמישה נדרשת רמה טובה של ניהול כיתה, ופיתוח מיומנות זו היא חלק חשוב של תהליך עיצוב ישיבה גמיש. על פי מיזם זה, בתחילת השנה התלמידים יכולים לנסות סידורי ישיבה שונים. אחר כך הם רשאים לבחור היכן הם יושבים עבור כל משימה לימודית. התלמידים והמורה יוצרים קבוצה של נורמות לשימוש בחלל.

מקומות ישיבה גמישים הוכחו כמסייעים לימודית לתלמידים ובמיוחד עבור תלמידים עם צרכי תמיכה נוספים (כגון סיוע בריכוז לתלמידים עם ADHD).

▶ <https://hundred.org/en/innovations/flexible-seating>

הגברת מוטיבציית הכתיבה תוך עידוד יצירת עולם דמיוני אישי

How can we use technology to inspire and motivate reluctant writers?

Night Zookeeper

Night Zookeeper הוא כלי למידה דיגיטלי שנועד להגביר את מוטיבציית הכתיבה בקרב ילדים שהם "סרבני כתיבה". כלי למידה דיגיטלי זה ממריץ ילדים ליצור דמויות משלהם החיות בעולם דיגיטלי קסום. כישורים של אוריינות ויצירתיות מאפשרים לתלמידים לחיות חיים מלאים ובכלל זה לתרום לחברה. עם זאת, בתי הספר מדווחים שקשה להביא תלמידים, בעיקר בנים, להתרגש מכתיבה. חוסר מוטיבציה לכתוב עלול להוביל לעיכוב בפיתוח מיומנויות חשובות.

Night Zookeeper הוא פלטפורמה מקוונת המעוררת את הילדים להביע את עצמם ולהיות סופרים יצירתיים. מה שהתחיל כסיפור פשוט על בעלי חיים קסומים גדל לעולם מקוון שבו ילדים יכולים ללמוד על כל דבר שמעורר את דמיונם. האתר מעודד ילדים ומטפח אהבה לכתיבה ותוך כדי כך מסייע לפיתוח מיומנויות ליבה הנחוצות בתוכנית הלימודים. הכתיבה מתאפשרת כחלק ממשחק ונחוות כחוויה מהנה.

הילדים יוצרים דמות משלהם וכותבים עליה מנקודת מבטם, דבר המגביר את המוטיבציה שלהם לכתוב. ההשראה לאהבת הכתיבה עולה מתוך הסיפור, הדמויות והמשחק, והילדים מונעים לייצר את מיטב הכתיבה שלהם.

למידת עמיתים ו-mentoring: הילדים בבית הספר מועצמים להיות תלמידים ומורים כאחד. לאחר השלמת החקירה והפרזנטציה של תלמיד, הוא יכול להיות מנטור של תלמיד אחר שבחר ללמוד אותו נושא ולהנחותו.

בתפיסה הפדגוגית של מיזם זה, התהליך חשוב לא פחות מהפתרון, ותלמידים לעיתים קרובות מעודדים לנסות למצוא יותר מפתרון אחד לבעיה נתונה. הם מרגישים מוערכים יותר ומוכנים לקחת סיכונים ולעשות טעויות בקהילת למידה תומכת שכזו.

היבט חשוב נוסף של תוכנית זו הוא הדרך שבה המשפחות והקהילה הרחבה כלולות בתוך הדינמיקה החינוכית. כתוצאה מכך בתי הספר הופכים לחלק מהקהילה המקומית, והתלמידים המתחנכים במסגרת זו עשויים להפוך למובילי שינוי בקהילה.

► <https://hundred.org/en/innovations/redes-de-tutoria>

Redes de Tutoria

הספר הן גדולות והטרונגניות.

המודל מביא בחשבון את התנאים המרכזיים ללמידה, כגון המוטיבציה של התלמיד ואת רגשותיו הנלווים הקשורים ליכולותיו האוטונומיות הרלוונטיות ללמידה.

מודל הלמידה המותאם אישית, משתמש בכלים מעשיים כדי לסייע לתלמידים להיות יותר "בעלי הבית" בהקשר הלמידה שלהם. המטרה היא להגביר את המוטיבציה ואת המחויבות ללמידה תוך הכרה בכך שלתלמידים לעיתים קרובות יש הבנה טובה יותר באשר למה הם מסוגלים ומה מניע אותם להצליח.

הרעיון של למידה אישית קל ליישום כאשר מורה אחד בכיתה עובד עם אותה קבוצה של תלמידים לאורך השנה כולה. בכיתות שבהן מספר מורים, המורים מקיימים ביניהם שיתוף פעולה הדוק כדי לתת מענה ללומד.

הגדרת יעדים וקבלת משוב הן חלקים חיוניים בתהליך הלמידה. הלמידה היא קונקרטי, ניתן לדמיין אותה, והיא קלה להבנה. התלמיד מציב לעצמו מטרות המיועדות לכוון את התקדמותו מרמת הידע הנוכחית שלו לרמה גבוהה יותר של יכולת. הערכה עצמית וסקירת עמיתים בתוכנית מסייעות לתלמיד להבין טוב יותר את כישוריו ומחזקות את תחושת האוטונומיה והבעלות על הלמידה.

► <https://hundred.org/en/innovations/personalized-learning-paths>

המורים בוחרים מתוך אלפי שיעורים אינטראקטיביים ומתוך טווח רחב של תוכניות לימוד, ושולחים בחירתם לתלמידים באופן הנגיש אינטרנטית. התלמידים כותבים, קוראים ומתווים את דרכם סביב הדמות שהם יצרו (שומר גן החיות הלילי) כשהם הופכים מעין "מוציאים לאור" של הרעיונות היצירתיים של עצמם. תוכן הלימודים המועבר בדרך זו מניע תלמידים לכתוב, אפילו את "הסרבים". האפשרות לפרסם את העבודות בכיתה מעוררת בילדים תחושה שיש להם קהל, וכך להגביר את מוטיבציית הכתיבה.

► <https://hundred.org/en/innovations/night-zoo-keeper>

שיטת הוראה המאפשרת למידה מותאמת אישית בקבוצות גדולות

פרסונליות

A method for promoting individual learning in large student groups

Personalized Learning Paths

שיטת הוראה זו מאפשרת למידה מותאמת אישית על פי כוחותיו, נטיותיו ומזגו של התלמיד, תוך עבודה בשיתוף פעולה בהקשר חברתי.

תוכנית זו של למידה מותאמת אישית מהווה אידאולוגיית הוראה, שהיא מעין הגרסה הפינית של למידה הפוכה. שיטה זו מספקת מסגרת תיאורטית המאפשרת להתמודד עם השאלה כיצד ניתן להתייחס לכל תלמיד כאל אינדיבידואל, ברמה הפרקטית, למרות שלעיתים קרובות הכיתות בבתי

משתנה תכופות ומתאימה עצמה ללומדים ולאירועים לימודיים לא צפויים, והכנתה דורשת מעקב והכרת תחומי העניין של הילדים.

קבוצות רב-גיליות

בבית הספר קיימות 6 כיתות תלת-גיליות: א-ג, ד-ו. הכיתות מחולקות לקבוצות למידה שונות מותאמות לרמה הלימודית ולא לגיל הכרונולוגי. מרחבי הלמידה והסביבה הפיזית מותאמים לצורכי ילדים בגילאים שונים, ובתוכנית הלימודים מוטמעות שעות תרגול המיועדות לעבודה עצמית. שילוב הגילאים יוצר מעגלי תמיכה שבהם הבוגרים מהווים חונכים של חבריהם הצעירים תוך הדרכה והכשרה מתאימה לתפקיד זה.

▶ <https://www.youtube.com/watch?v=VMMCH-VbixfM&feature=youtu.be>

סביבת למידה בבית ספר א.ד.ם וסביבה

לימוד עצמי בסביבה רוויית גירויים

חנוך לנער על פי דרכו

א.ד.ם וסביבה | בי"ס יסודי | געש

הבניה משותפת של ידע

המוצר פותח על בסיס תאוריות הלמידה של מונטסורי ודיואי. העיקרון המנחה את יישום המוצר מבוסס על ההנחה שלמידה נוצרת בתהליך אינסופי של הבניית ידע משותפת. היות שהתלמיד הוא אדם בעל יכולת טבעית ללימוד עצמי, בית הספר נדרש לטפח עצמאות, ביטחון, משמעת עצמית, ריכוז והרגלי עבודה מסודרים. כדי לאפשר התנסות רחבה, נוצרת עבור התלמיד סביבה מובנית עמוסת גירויים התואמים את תחומי העניין שלו ואת כישוריו. סביבה זו

פרסונליות

גן נשם מוזיקה

בחירה אישית של ילדי הגן של נושא לחקר מוזיקלי

גן נושם מוזיקה

גן אטד | עומר

החוויה שבמוזיקה

הפעילות בגן מתחילה בשירה משותפת של שיר המשמש פתיח לשיחה בנושא לימודי נבחר. הגנת משמיעה מגוון של ביצועים כדי לחשוף את הילדים לסגנונות ולטעמים או כדי להתעכב על גוון צליל או כלי או כל נושא מעשיר אחר. הילדים לומדים כיצד להאזין, מכירים מושגי יסוד, מקצבים ומלחנים. הם מתנסים בנגינה ובהלחנה ומשתתפים בתזמורת הגן. הם גם לומדים להפעיל מיומנויות קשב, להתאפק, להתרכז, לשתף פעולה ולפתח טעם אישי.

חוקרים ומלמדים

כל ילד בוחר נושא ל"חקר מוזיקלי" שבו הוא מעמיק: אוסף מידע, מגבשו תוך סיוע והדרכה לכדי מצגת ומלמד את חבריו. התהליך שעובר הילד תורם ליכולותיו מבחינה קוגניטיבית ורגשית. הילד לומד להתייעץ, לבחור ולהתמקד, והוא משכלל את יכולותיו הרטוריות.

דגש חינוכי על בחירתם של הילדים בגן

חנוך לילד על פי דרכו

גן ארז | מעלה אדומים

בחירה כפדגוגיה מעצימה

הצוות מתמקד בתהליכי הבחירה של הילדים. הם בוחרים את פעילותם, את הפינות שיוצעו ("פינת הרגשות" היא רעיון שהילדים העלו) ואת חוקי הגן. בתחילת השנה מדברים עם הילדים על בחירה, מציגים אפשרויות ומשבצים אותם בפעילויות

על פי בחירתם. נושא בחירה שבועי בתחום עניין מאפשר התנסות בשיחה מול החברים, בהקשבה ובמתן כבוד לתחומי עניין שונים.

פרסונליות

חינוך לניהול עצמי ותוכנית לימודים מותאמת אישית

נ.ע.מ – ניהול עצמי מתמיד

דור | בית ספר תיכון טכנולוגי | הרצליה

ניהול עצמי

המוצר פותח בתיכון דור בכוונה לאפשר לתלמידים פיתוח מיומנויות ויכולת ניהול עצמי שיובילו אותם להישגים בלימודים. במוצר משולבים תהליכי ליווי וחונכות מעמיקים לתלמידים ולצוות החינוכי גם יחד, התאמת תוכניות לימודים לצרכים האישיים ודיאלוג מתמיד בין צוותי ההוראה לצוותים הטיפולים.

מעטפת רגשית-טיפולית

המעטפת הרגשית-טיפולית של המוצר משולבת במערכת השיעורים והפעילויות בהובלת הצוות הטיפולי, כמו – תרפיה באומנות, פסיכו-דרמה ועוד. עבור כל תלמיד נבנית

"שיחה היא הדבק המחבר בין אנשים"

(מתוך סיפור על החפץ חיים)

השיח ככלי מרכזי מופיע במספר תצורות בפעילות הגן ומתקיימות שיחות אישיות לצורך היכרות קרובה ולשם העצמה. אורכן מותאם לצורך ותוכן מעמיק. כמו כן מתקיימות פעילויות להעמקת יכולת ההקשבה באמצעות ספר תמונות, הקשבה לזולת והקשבה לגוף באמצעות יוגה. כבוד לרגשות ורגשות הם תחום משמעותי בפיתוח הילדים והם לומדים לזהותם, לכנות אותם בשם ולהרגיש בטוחים דיים כדי לחשוף אותם. פינת "המחברות הסודיות" בגן מאפשרת לילדים לגשת לפינה מיוחדת, לצייר את תחושותיהם במחברת ועל ידי כך לווסת אותן. בפינת הרגשות ילדים נפגשים במטרה להתוודע לרגשות האחר וליישב סכסוכים במשחק משותף. הילדים משתמשים בסימנייה עם תיאור אינפורטי של רגשותיהם כדי להקל את הביטוי העצמי.

תוכנית אימונים אישית

בית ספר לתקווה

נווה יונתן | חט"ב יסודי | רמלה

"תטפס על הר - אתה יכול - אני איתך"

"נחישות חינוכית" היא מושג בלתי צפוי בעולם החינוך הממחיש את שפת האימון האנרגטית שהמוצר אימץ. כל רכיבי המודל מוכוונים כדי לפרוץ את גבולות הידע והיכולות ולאנגר את התלמידים. כמו בספורט נעשה מאמץ לעודד אותם להתאמץ, להתמיד, להעז ולשתף פעולה עם חברי הקבוצה. המורים מוכשרים כמאמנים וכסוכני שינוי. הוראת חומר הלימוד מתמקדת בארגון ובתיווך תהליכים. המורה הופך למאמן המדרבן את תלמידיו להצליח. תהליכי הפיתוח האישיים, הן של התלמידים והן של המורים, נעשים מתוך התנסות אישית, מפגש עם מאמנים ועם ספורטאים מעוררי השראה והשתתפות בסדנאות מנהיגות. כמו כן פועלים מרחבי אימון לקראת החיים הבוגרים כמו חדר קריירה, למידה רב-תחומית ושיח באנגלית, שתפקידם להעמיק את ההתנסויות ואת השימוש ברעיונות ובשפה הבית-ספרית.

לתפס על הר בנווה יונתן

תוכנית אימון אישית

מערכת הלימוד הבית-ספרית כוללת שעה שבועית קבוצתית של אימון למוטיבציה כשמתחתיה פרוסה 'רשת ביטחון' שבה המורה וגם התלמידים שומרים על תמיכה הדדית. בנוסף כל תלמיד מקבל 4

מערכת לימודים המותאמת לצרכיו וליעדיו מתוך שימת דגש על יצירת סדר יום משמעותי שיתרום לביקורו הסדיר ולהצלחתו.

מבוגר משמעותי

בבית הספר נבנית מערכת יחסים בין מורה/מטפל לתלמיד המושתתת על אמון, הקשבה והכלה. מתקיים שיח מתמיד בין המורה לתלמיד - להגדרת יעדים לימודיים-חברתיים-רגשיים, מעקב אחר הישגיהם, שיקוף, משוב, רפלקציה וקידום התלמיד.

תפירת חליפה אישית

שיבוץ של תוכניות מיוחדות במערכת הלימודים מאפשר גילוי של נקודות חוזק, חוויות הצלחה ומשמעות עבור התלמידים. תוכניות כגון מסע טיפולי במדבר או מסע דיאלוגי עם קבוצות בחברה הישראלית, קורס איפור, קורס כלבנות, פעילות ימית בשיתוף המרכז לחינוך ימי וליווי צמוד ומותאם כהכנה לשירות הצבאי.

מסע במדבר של תלמידי דור

תמונת עתיד ראויה מחד גיסא ותמיכה בהתמודדות עם הקשיים שבדרך מאידך גיסא. השפה הבית-ספרית מתאפיינת בשילוב של אמונה ביכולת ובכוחו של היודע עם שיח מוטיבציוני. המושגים "מצוינות אקדמית", הגשמת שאיפות, מימוש עצמי ורגישות חברתית, מובילים את השיח. צוות בית הספר פיתח אשכולות למידה ייחודיים ברוח הפדגוגיה הביקורתית, טקסטים מגוונים מבחינת היוצרים והיוצרות ומבחינת הנושאים הנלמדים והחיבור שלהם לעולמם של התלמידים ולאתגרים העומדים לפתחונם.

מורים ומלווים

לכל כיתה שני מלווים, מורים בהכשרתם, המחנכים מתוך תפיסה רחבה המתבוננת בתלמידים בכל מעגלי חייהם ומנהלים שיח ודיאלוג בכיתה ומחוצה לה. הכיתות הקטנות מאפשרות יחס אישי לתלמידים. תוכנית הלימוד ייחודית, רלוונטית ורב-תרבותית. הטקסטים הנלמדים נותנים מקום לרקע התרבותי, מחזקים את זהותו האישית ומחזירים לו את האמון במערכת ובעצמו. חמוש באופטימיות, הכרת ערך עצמית ותודעה חברתית, התלמיד מגיע לעמדה נוחה ומשתלב היטב בחברה.

שעות שבוטות המוקדשות לאימון אישי. האימון מתמקד בתוכנית אישית לשינוי ובריטום בחוברת מעקב אימון. גם תהליכי הוראה-למידה בשיעורים נבנים כאימון, כתרנול ידע קיים וכתשומה נוספת להעלאת הרף. קבוצות תלמידים הזקוקות לקידום ייעודי זכות לאימון קבוצתי רגשי בעזרת יועצת בית הספר.

▶ <https://www.mako.co.il/mako-vod-mako/documentary/VOD-f069e5e01eda751006.htm>

סגנון למידה אישי המבוסס על קשר אישי מורה-תלמיד

פדגוגיה של קשר

קדמה | בית ספר תיכון עיוני | ירושלים

פרסונליות

באים מהשטח

בית הספר קדמה הוא מודל ייחודי במערכת החינוך בישראל: תלמידי בית הספר מתקבלים ללא מיון, לומדים במסלול לימודים עיוני מלא המוביל לתעודת בגרות וללימודים גבוהים. בית הספר הוקם על בסיס אידיאולוגי לשינוי פני החברה, צדק חברתי וצמצום פערים. בית הספר מעניק לתלמידים, להורים ולצוות תחושת שייכות ומשמעות ויוצר ביניהם קשר קרוב. סגנון הלמידה אישי, והמורים מחויבים ואינם מאפשרים לאף אחד ואחת להישאר מאחור.

"מהפכה של שמחה"

הפדגוגיה מבוססת על קשר אישי בין כל תלמיד למורה המהווה דמות משמעותית, יוצרת אמון, דורשת ואינה מוותרת. המלווה מציב מטרות, מדרב ומטפח מוטיבציה ואמונה ביכולת. הפדגוגיה נשענת על היכולת בהצבת

קדמה - בית ספר בקהילה